

(Фонд стратешке културе, 30.5.2010)

Суочена са финансијско-економском кризом без преседана Европска унија жури да са свог дневног реда скине питања, која су повезана са Балканом. Другог јуна у Сарајеву ће се одржати најрепрезентативнији скуп ове године, посвећен балканском региону – самит Европска унија–Балкан. Претходни [самит 20. марта у словеначком градићу Брдо код Крања](#) протекао је у знаку низа скандала и демарша, тако да се после одустајања од учешћа свих руководилаца Европске уније самит претворио у празну и неформалну седељку.

Предстојећи сарајевски форум је нешто посебно на политичком дневном реду Европске уније у првом полугођу. Као главни организатор овог форума је актуелни председавајући Европском унијом - Шпанија. Шпански министар иностраних послова Мигел Анхел Моратинос ставио је до знања, да сусрет у Сарајеву треба да представља кулминацију полугодишњег председавања његове земље. За разлику од сусрета на Брду код Крања, на који су позвани руководиоци балканских земаља и водећи спољнополитички функционери Европске уније, у престоници Босне и Херцеговине очекују се шефови спољнополитичких ресора САД, Русије и Турске као земље–чланице Организације Исламска конференција и једног од гараната босанског сређивања. Претпоставља се да ће учесници форума размотрити не само актуелну ситуацију у Босни и Херцеговини и планове Европске уније и НАТО о централизацији њеног национално-државног уређења, већ и елаборирати „мапу пута“ за сређивање других балканских проблема – пре свега косовског и македонског.

Међутим, Европска унија, по свој прилици, ризикује да нагази на оне исте грабуље или, парафразирајући словеначки превод назива месташца Брдо („планиница“) - да се спотакне о то исто брдо. Шпански организатори самита ЕУ–Балкан, руководство Мисије УН за питања привремене администрације на Косову и покрајинска мисија Европске уније, принуђени су да поново решавају проблем који је довео до мартовског скандала: под којом заставом позвати делегацију косовских Албанаца, који не желе ни да чују ни о чему другом сем да буду пуноправни учесник у својству представника независне државе, иако одлуке ОУН то директно забрањују.

На основу информација којима располаже аутор овог прилога, шпанска страна је у

сарадњи са шефом косовске Мисије ОУН, италијанским дипломатом Ламбертом Заниером, унапред разрадила неколико варијанти, које могу, по његовом мишљењу, задовољити како Београд, тако и Приштину. Једна од тих варијанти подразумева формално поштовање резолуције Савета безбедности ОУН број 1244 од 10. јуна 1999. године, којом се оуновској мисији дају искључива овлашћења да представља покрајину Косово на међународним сусретима и преговорима. Управо ту варијанту је и имао у виду министар спољних послова Србије Вук Јеремић, који је ових дана изјавио да је „постигнут чврст договор са шпанским организаторима о томе, да ће формат евентуалног учешћа привремених органа власти Приштине на сусрету у Сарајеву бити у складу са резолуцијом 1244“. Он је појаснио да ће Косово представљати Мисија ОУН за питања привремене администрације и подвукао, да је „то у складу са нашим уставним ставом у односу на Косово“.

Међутим, у садашњим условима тешко да се може очекивати од руководства Европске уније компатибилност њеног деловања са „уставним ставом“ Србије о Косову. Тим пре што су организатори самита у Сарајеву припремили још два сценарија. Први од њих предвиђа присуство у босанској престоници делегација без државних симбола. Та варијанта је у старту хладно дочекана у Београду, иако је господин Јеремић подвукао, да „ма каква формула у резултату буде примењена, Приштина, за разлику од Србије, не може бити представљена као суверена држава ни у Сарајеву, нити на било ком другом месту“. „У правном и политичком смислу то је за нас црвена линија коју ми никада нећемо прекорачити“ – подсетио је шеф српског министарства спољних послова.

Варијанта са одсуством државних симбола на столу учесника форума већ је испробана на женевским консултацијама о сређивању ситуације на Кавказу, уз учешће делегација ОУН, Европске уније, ОЕБС, Русије, САД, Грузије, Абхазије и Јужне Осетине, која је наишла на одређено разумевање.

Међутим, последњих дана појавила су се сведочанства о томе да ће формат представљања Косова у Сарајеву имати заиста уникатни формат. Наиме, поред министра иностраних послова такозване „Републике Косово“ Скендера Хисенија седеће шеф покрајинске Мисије ОУН Ламберто Заниер. Али ће овај последњи, међутим, представљати искључиво себе самог и своју институцију, омогућивши албанским властима потпуну слободу деловања и изјава. То је већ наговестио портпарол Мисије ОУН за питања привремене адмнинистрације на Косову Расел Гики, који је приштинском листу на албанском језику „Коха диторе“ изјавио, да ће у Сарајеву „Заниери представљати само Мисију ОУН за питања привремене администрације на Косову, али не и институције Косова“.

Овакав план разрађен је заједнички са функционерима ОУН, Европске уније и албанских власти Косова и он је постао познат чак и локалној албанској опозицији. Три опозиционе партије у Скупштини Косова („Алијанса за будућност Косова“, „Алијанса за ново Косово“ и „Демократска лига Дарданије“) већ су позвали владу Хашима Тачија да објасни, у ком ће својству на самиту ЕУ–Балкан присуствовати Ламберто Заниери. По речима представника „Алијансе за будућност Косова“ (најутицајније опозиционе снаге на данашњој политичкој сцени Косова) Бурима Рамаданија, „влада Косова дужна је да апсолутно јасно појасни каква је позиција Заниера на овој конференцији: кога он представља“. А функционер „Алијансе за ново Косово“ Мимоза Кусари-Лила изјавила је следеће: „Ми сматрамо да ће на овакав начин Косово бити представљено у оквирима резолуције 1244 и свог статуса из периода пре независности“. Да би умирили страсти, заменик шефа косовске владе Хајредин Кучи био је принуђен да делимично призна да је опозиција у праву и сложи се са мишљењем да ће учешће Косова на самиту у Сарајеву „безусловно потамнети због присуства Заниера“.

Данас се, вероватно, нико неће усудити да тврди да ће шпанска и босанска дипломатија успети не само да постигну успех на сарајевском форуму, већ и да ће све учеснике поставити за један сто.

Треба имати у виду да предстојећи самит ЕУ – Балкан за председавајућу Европском унијом Шпанију има посебан значај због читавог низа околности. Као једна од пет земаља–чланица ЕУ, која до сада није признала Косово (заједно са Грчком, Кипром, Румунијом и Словачком), она је приморана да врши сложене маневре, тежећи да сачува образ у косовском питању и истовремено да задовољи очекивања бриселске бирократије, за коју је дато питање већ решено у виду независности Приштине. Осим тога, позиције Мадрида из дана у дан постају све слабије због продубљујуће кризе Европске уније, која вуче за собом целу Јужну Европу. А то значи да бранити „посебно мишљење“ о Косову шпанске власти могу само до одређене границе: док то не постане препрека за ангажовање спољних извора финансирања.

Симптоматично је да је управо у јеку консултација поводом формата учешћа делегације Приштине на самиту ЕУ-Балкан у Сарајеву један од европских дипломата отворено изјавио, да Србија с тим у вези не треба да гаји посебне илузије. Амбасадор Шведске у Београду Кристер Брингеус, коме истиче амбасадорски мандат, подвукао је да српска страна не може рачунати на интегрисање у Европску унију док не призна Косово. Самим тим је шведски дипломата показао Београду на европску „црвену линију“ о Косову.

И још једна значајна околност: проблем албанских сепаратиста Косова доводи у

опасност догађај на коме Брисел намерава да добије „зелено светло“ [за ликвидацију босанске Републике Српске](#)

, која се означава никако другачије до као жариште великосрпског сепаратизма. Међутим, оваква некоординираност не буни творце западне политике.

Резултати сарајевског самита одмах морају бити реферисани учесницима редовног годишњег сусрета Билдербершке групе - једне од главних парамасонских организација - градитеља „новог светског поретка“.

Политички вектор водећих западних светских центара моћи – САД, ЕУ и НАТО – непрестано се помера на исток. Међу првим тачкама дневног реда заседања архитектата „новог светског поретка“ у Парламентарној скупштини НАТО, која се одржава од 28. маја до 2. јуна, и на сусрету [Билдербершке групе](#), која ће бити отворена 4. јуна, налазе се Закавказје, Иран, Авганистан и енергетска безбедност.

Дата стратегија захтева од западних престоница не само активну елаборацију и реализацију новог курса у односу према Русији, него и превентивно сређивање постојећих проблема, који могу да отежају „Drang nah Osten“. И ако се економска криза на јужном крилу НАТО и Европске уније умногоме развија по својим сопственим законима, ситуација на Балкану - том "меканом трбушном ткиву Европе" – потребна је што скорија санација. Основни њени правци требало би да буду ликвидација отпора Србије и косовских Срба у погледу независности Косова, укидање Републике Српске и поуздано „везивање“ свих држава региона за евроинтеграционе моделе, који предвиђају одрицање од државног суверенитета у области војне изградње и спољне политике. Постизање датих циљева омогућиће Западу да се, не везујући себе конкретним обавезама у погледу пријема Албаније и држава бивше Југославије у Европску унију и НАТО, у потпуности преоријентише на проблеме Закавказја, Средње Азије, Блиског и Средњег Истока, користећи у свом интересу – или пак у случају потребе, мирно их игноришући - балканске преседане, паралеле и аналогije.

Расположиве информације омогућавају нам да тврдимо да се, у крајњој линији, у овом тренутку, захваљујући децидном ставу који су заузели косовски Срби и одређеној политичко-дипломатској подршци коју им пружају Србија и Русија, а такође још неодређеној ситуацији насталој око пресуде Међународног суда ОУН у Хагу о Косову, успела избећи реализација насилног албанског сценарија на северу Косова. Као индиректна потврда томе може служити прећутни пристанак албанских власти Приштине на одржавање 30. маја у градовима Косовска Митровица и Ново Брдо српских локалних избора. Они су одржани у складу са одлукама које је усвојила влада Србије 24.

децембра 2009. године. И мада су албански радикали позивали косовске власти да свим снагама спрече гласање, јер то, по њима, угрожава „суверенитет и територијални интегритет Косова“ – даље се од бучних изјава и протестних митинга није ишло. Косовска влада Хашима Тачија изјавила је, да ће игнорисати изборе у Косовској Митровици и Новом Брду, али да ипак неће својим супростављањем “изазивати напетост и дестабилизацију ситуације”. Специјани представник Европске уније на Косову Питер Фејт такође је само потврдио, да ЕУ не признаје резултате гласања, што је, уосталом, било унапред познато.

Претрпевши одређени неуспех на Косову, западни центри моћи сада намеравају да поостре своју политику у односу на Босну и Херцеговину и конкретно – босанску Републику Српску. Управо ће питањима ликвидације те српске државне творевине и бити посвећен самит Европска унија – Балкан, који се 2. јуна отвара у Сарајеву . Осим тога, пропагандистичком логистиком антисрпској кампањи у Босни и Херцеговини намерава се учинити и 15-годишњица трагедије у Сребреници која се обележава 11. јула, а зна се да је на Западу та трагедија означена као „геноцид над босанским муслиманима“. Јубиларне свечаности на костима жртава тобожњег геноцида нису лоше помагало за убрзану ликвидацију Републике Српске!

Да ли су Србија, српство и Русија спремни да се супроставе босанском сценарију макар у оноликој мери, у коликој држе одбрану Косова? На жалост, с тим у вези постоје озбиљне сумње. Русија је од 1995. године члан Руководећег комитета Савета за имплементацију Дејтонског мировног споразума. То, с једне стране, даје Русији одређену међународну трибину за одбрану свог става. Међутим, то што Москва у овом Савету нема право вета, заједно са потребом усаглашавања својих акција са другим његовим учесницима – земљама-чланицама НАТО, Европском унијом и Организацијом Исламска Конференција, објективно умањује способност Русије да спроводи самосталну и активну политику подршке Републици Српској. Одсуство руских представника на међународним консултацијама о уставној реформи у Босни и Херцеговини у октобру 2009. године у натовској авиобази „Бутмир“ код Сарајева то је на најбољи начин и показало. А и основна теза руске дипломатије у односу на сређивање ситуације у тој бившој југословенској републици – о неопходности што скоријег затварања канцеларије Високог представника међународне заједнице – има противуречан карактер. Непоткрепљена децидним захтевом за гарантовано постојање српског ентитета, она на делу претпоставља што скорији прелазак целокупне власти у Босни и Херцеговини у руке муслиманских власти Сарајева – са свим тужним последицама по босанске Србе (а делимично и Хрвате) које из тога произлазе.

Што се руководства Србије тиче, ми смо данас, на жалост, сведоци фактички капитулантске позиције Београда о свим кључним балканским проблемима (изузев

Косова) под паролама евроинтеграције и општерегионалног „помирења“. Тај се процес очигледно испољио у току сусрета 29. маја у Сарајеву лидера земаља такозване Игманске иницијативе, створене пре 10 година у циљу „даљег јачања поверења међу народима“. Изјаве, које је дао председник Србије Борис Тадић у присуству својих колега из Хрватске (Иво Јосиповић), Црне Горе (Филип Вујановић) и Босне и Херцеговине (актуелни председник колективног Председништва Харис Силајџић) имају крајње двосмислени, да не кажемо сумњиви карактер.

Кључна теза српског лидера је о томе, да Србија „поштује територијалну целовитост“ Босне и Херцеговине, Хрватске и Црне Горе. Овакву приврженост нормама међународног права могла би се само поздравити да Загреб и Подгорица раније већ нису признали независност Косова, што представља нагрубљи атак на територијалну целовитост Србије. Што се Босне и Херцеговине тиче, та бивша југословенска република би одавно начинила аналогни корак да није права вета, које имају босански Срби. У сваком случају, у Сарајеву је тешко наћи бољег адвоката албанских екстремиста од Хариса Силајџића. Тадићево заклињање у верност територијалној целовитости Босне и Херцеговине и Хрватске изгледа сумњивим и са аспекта искрене намере босанских Срба да продубе односе са „мајчицом Србијом“, а такође са аспекта кржаве историје гажења Републике Српске Крајине у Хрватској 1995. године. Изјава Бориса Тадића била би очигледно оправданом да је он на самиту истовремено покренуо ова питања и макар затражио од својих колега реалне гаранције за заштиту интереса Срба. Међутим, у његовој изјави то се није чуло.

Али се зато тамо чула још једна омиљена тема Запада – о Сребреници. Борис Тадић је обећао да ће његова земља „са максималном одлучношћу“ наставити сарадњу са Међународним трибуналом за бившу Југославију“, који суди Србе за тобожњи геноцид. „Самим тим ми исказујемо приврженост европским вредностима и дајемо допринос политици помирења у региону“ – изјавио је српски лидер. Он је обећао да ће лично доћи у јулу у Сребреницу, без обзира на то што као и до сада не постоје поуздана сведочанства и документовани материјали о томе, шта се заиста догађало тамо пре 15 година. Не треба сумњати да је Борис Тадић већ изазвао бурне аплаузе Хариса Силајџића, једног од војних лидера босанских муслимана из периода рата 1992-1995. године, који се касније прославио изјавама са високих међународних трибина о томе, да босанска Република Српска нема право на постојање као продукт „етничког чишћења“.

Тешко да Борис Тадић није свестан тога, да његове речи носе воду на воденицу најнеобузданијих антисрпских снага. Остаје нам да претпоставимо, да је оваква позиција део ширег сценарија, који има за циљ – како сматра српско руководство – да Београду олакша евроинтеграционе процесе, и да се уједно амортизује усијање страсти око Косова. Међутим, проблем је у томе што је светска геополитика увек додељивала

Балкан у мрежи „новог светског поретка“

Пише: Петар Искендеров
среда, 02 јун 2010 10:38

балканским земљама и њиховим лидерима, у најбољем случају, улогу пиона. Умиривање агресора и истинских потпиривача и организатора геноцида, „етничког чишћења“ и ратних злочина само утабава пут у нове злочине. А босански Срби већ су и очигледно одређени за жртвовање.